

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1886. l.

XXVI. leto.

Kako bi se zboljšalo šolsko obiskovanje.

(Iz okrajne učiteljske konferencije v 2. dan avg. t. l. v Krškem.)

Po statističnih ukazih je šolsko obiskovanje v tukajšnjem okraji še vedno iz mej naj slabših na Kranjskem. Mnogo je res nepremagljivih zadržkov, ki ovirajo redno šolsko obiskovanje, kakor: prevelika oddaljenost od šole, slabe pota, revščina in nevednost ljudstva; pa so še drugi večji in manjši zadržki. Večkrat je, se vé da, tudi učitelj sam kriv, da otroci ne hodijo redno v šolo.

So občine in župnine v tem okraji, kakor tudi drugod po Dolenjskem, ki imajo od jednega konca do drugega po več ur hodá, imajo po več tisuč duš, in na stotine za šolo godnih otrok. Za vse te otroke je pa največ samo jedna šola pri župnini, če prav dvali še večrazredna. V to šolo hodijo le otroci iz določenega obližja, mnogo otrok iz hribovskih vasi, po 2 in še več ur od te šole oddaljenih je pa brez šolskega pouka. Ob času torej, ko so se take župninske šole razširjale v večrazrednice, se nij oziralo na oddaljene vasi s tem, da bi se bile raje postavile po taci krajih ekskurendne šole, in župninsko šolo pustilo pri enem ali dveh razredih. Temu je zdaj že težko pomagati, ali v prihodnje naj bi se na to oziralo. Na ta način bi se pridobilo izvestno mnogo otrok v šolo, ki zdaj brez nje živé, in šolsko obiskovanje bi se zboljšalo.

Težje bo nasvetovati pripomoček zoper ta dva občna zadržka, ki ovirata redno šolsko obiskovanje — revščina in nevednost tukajšnjega ljudstva. Le predobro skušamo vsi, kaj iz tega izvira. Vedno je polno uzrokov, da nij otrok v ljudsko šolo na kmetih. Pride jesen, dobiva živina še kaj zunaj, in otrok mora z njo; pride zima, nij obleke niti obuvala; pride vzpomlad in z njo zopet paša, pa razna poljska dela, pri katerih mora zopet otrok pomagati starišem, a šolo opuščati. Torej zaradi revščine mora otrok starišem pomagati. Če pa natančneje opazujemo, izhaja pa revščina čestokrat iz nevednosti, torej prav iz nevednosti pa še ljudstvo ne spozná koristi šole, ter svojim otrokom ne privošči šolskega pouka. Radikalni pomoček, ki pa le počasi zboljšuje, je izvestno večja omika in boljša izreja starišev. Le težko, in prav počasi se pridobé odraščeni za obče koristne naprave, in se odvracujejo od škodljivih razvad. Da je toliko revščine, krivo je slabo gospodarstvo; čestokrat iz nevednosti se kmet ne poprime nikakoršnega boljšega sredstva v zboljšanje svojega gmotnega stanja. Dobro živet, dokler je kaj, draga potrata v obleki, pogoste daljne božjepota, to mu je drugače bolj mar, kakor šola in izomika svojih otrok. Vse to pa stane mnogo denarja in kmet si ne more pomagati, če užé celó ne zaostaja v svojem gospodarstvu.

Zato je naša naloga, da izredimo iz šolske mladine drugačen naraščaj, da bodo za svoj stan zadosti omikani, trezni, varčni in pridni gospodarji, ki bodo korist šole cenili,

in da bodo svoje deca radi in redno pošiljali v šolo. Pa tudi zdaj napeljujmo stariše k večjemu napredku pri kmetijstvu, in skušajmo jih pridobiti za šolo pri vsaki priliki. Naj boljše sredstvo v to bi bili zimski dnevi, prazniki in nedelje, kadar bi učitelj zbranim govoril o vsem koristnem. Ko torej naše ljudstvo dovedemo do pravega spoznanja, se bode zboljšala tudi hoja v šolo.

Kakor obče znano, velika je tudi nemarnost mnogih ljudi do šole. Takim je najmanjši materijelni dobiček več, kakor duševni dobiček v šoli, katerega svojemu otroku ne privoščijo, ampak ga obdržé doma pri vsaki priliki. Res, da so proti takim nemarnežem postave, toda kako se izpeljujejo! V vsaki občini je šolska oblast, krajni šolski svet. Ta je na deželi navadno iz samih kmetov, kateri največ niso prijatelji šoli, in to vsi brez male izjeme. Kako da tak krajni šolski svet postave izpolnuje, nas uči vsakdanja izkušnja. Zato pa, ker tak predsednik kr. šols. sveta nemarnežev nikdar ne kaznuje in ne opominja, postanejo popolnoma otrpnjeni do šole, ker vidijo, da se jim nič ne stori.

Iz tega sledi predlog: Krajnemu šolskemu svetu naj se odvzame oblast do nemarnih starišev zaradi šolskih zamud, in naj vse to opravlja c. kr. okrajni šolski svet.

Mnogokrat je pa tudi učitelj sam kriv, če otroci ne hodijo redno v šolo. Ako učitelj nima pravega veselja do svojega vzvišenega poklica, opravlja ta posel tudi po tlačansko, ne more imeti ljubezni do šolskih otrok. Kjer pa nij ljubezni, ne more se tirjati, da bi takega učitelja otroci ljubili, ter le neradi se mu bližajo. Ako dalje učitelj nad otroci v šoli vedno reži in vpije; če ne zna prijetno poučevati, ker se za pouk ne pripravlja, ali je nedosleden pri svojih ukazih, potem naj nikar ne toži, če otroci ne hodijo radi in redno v šolo. Ako se učitelj tudi zunaj šole ne véde tako, kakor bi se moral, da ga ljudje kaj čislajo, njegova šola tudi navadno ni napolnjena.

Pa poglejmo zdaj, kako pa naj učitelj še sam dela, da otroci redneje hodijo v šolo! Ker ljudstvo šolo še tū pa tam vedno smatra kot nekako nepotrebno napravo, zato tudi učitelj pri ljudeh nima prave veljave, ako si je ne zna sam pridobiti. Največ veljave pri starših doseže učitelj prav po šolskih otrocih. Če je učitelj vnet za svoj stan, pridobi si kmalu ljubezen pri šolskih otrocih. Zato pa mora biti strogo nobenstransk. Ravná naj se z vsemi otroci enako: z otroci bogatih starišev tako, kakor z otroci ubožnih starišev. Učitelj naj bo dosleden pri ukazih in tirjatvah in pravičen s hvalo in zgrajo. Učitelj naj si prizadeva mikavno poučevati ter naj gleda, da se otroci vedno kaj koristnega in novega učé, in da jih pripravi, da tudi doma kaj od tega povedó. Zraven tega naj jih vadi, da se lepo vedéjo in da so ubogljivi.

Ako učitelj svojo šolo dobro uredi, stariši in drugi kmalu zapazijo, da se njihovi otroci res kaj koristnega učé v šoli, in se lepše vedéjo. Zatega voljo pa potem tudi učitelja in šolo bolje cenijo in svoje otroke radi v šolo pošiljajo. Učitelj pa ima tudi pri vsej občini veljavo. Pred vsem mora biti trdnega značaja, ter za svoj stan zadosti omikan, pa naj se tudi vedno dalje izobražuje. Z ljudmi naj bode prijazen, odkritosrčen, a ne hinavsk in priliznjen. Političnih prepirov naj se učitelj ne udeležuje. Ako je dalje učitelj izurjen v sadjereji, čebelarstvu in drugih oddelkih kmetijstva, pa to ljudem praktično in z besedo kaže; če je slednjič tudi sam dober in reden gospodar, da nima dolgov, če nij udan pijančevanju in drugim strastim, — pridobi si povsod veljavo in spoštovanje. Stariši mu potem radi zaupajo svoje otroke ter jih redno pošiljajo v šolo.

Res je: Dober učitelj, dobra šola, — slab učitelj, slaba šola.

Jan. Gantar,
nadučitelj.